

Acties

Om deze leemte op het gebied van bodemmonitoring op te vullen, zal de Commissie:

- na een effectbeoordeling, en in het kader van de bodemgezondheidswet, bepalingen inzake de monitoring van de bodem en de bodembiodiversiteit en de rapportage over de toestand van de bodem overwegen, voortbouwend op bestaande nationale en EU-regelingen, waaronder de Lucas-bodemmodule; als onderdeel van de effectbeoordeling overwegen om te voorzien in een rechtsgrondslag voor het Lucas-bodemonderzoek teneinde de doelstellingen, de voorwaarden, de financiering, de toegang tot land, het gebruik van gegevens en privacykwesaties wettelijk vast te leggen;
- via de Lucas-bodemonderzoeken zorgen voor een EU-brede geharmoniseerde monitoring van de ontwikkeling van het gehalte aan organische koolstof en de koolstofvoorraden in de bodem, als aanvulling op de rapportage van de lidstaten in het kader van de LULUCF-verordening;
- werken aan de integratie van een verontreinigingsmodule in de toekomstige Lucas-bodemenquête in 2022¹¹⁹ om het probleem van diffuse bodemverontreiniging¹²⁰ in de EU beter te begrijpen en in kaart te brengen, en vooruitzichten voor een schone bodem opstellen als onderdeel van het geïntegreerde kader voor monitoring en vooruitzichten inzake nulverontreiniging.
- Bij de uitvoering van de Europese waarnemingspost voor de bodem:
 - met de bijdrage van het Europees gemeenschappelijk programma inzake agrarisch bodembeheer¹²¹ leemten in de bodemmonitoring vaststellen, in dialoog met de lidstaten en andere belangrijke belanghebbenden;
 - een “bodemdashboard” ontwikkelen, met een reeks betrouwbare bodemindicatoren waarin trends en prognoses zijn opgenomen;
 - een EU-inventaris van bodembiota ontwikkelen om de biodiversiteit in de bodem te monitoren en beter te begrijpen.

5.3. Bodemonderzoek en innovatie

Het kaderprogramma Horizon Europa voor onderzoek en innovatie zal het tot stand brengen van kennis en samenwerking vergemakkelijken en zo de overgang naar gezonde bodems versnellen. In dit verband zijn er relevante instrumenten beschikbaar via Cluster 6, Food2030-prioriteiten¹²² en de Horizon Europa-partnerschappen (Voedselsysteem, Biodiversiteit, Agro-ecologie, Datalandbouw enz.) Daarnaast biedt de missie Horizon Europa “A Soil Deal for Europe” een alomvattend kader voor onderzoek en innovatie en draagt zij bij tot de totstandbrenging van een geharmoniseerd EU-kader voor bodemmonitoring en -rapportage en van doeltreffende interfaces voor

¹¹⁹ [LUCAS — ESDAC — Europese Commissie](#)

¹²⁰ Dit wordt ontwikkeld in samenhang met andere initiatieven op het gebied van monitoring, zoals het proces inzake de grondwater-watchlist van de EU.

¹²¹ [EJP SOIL — Towards climate-smart sustainable management of agricultural soils](#)

¹²² https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/environment/bioeconomy/food-systems/food-2030_en

onderzoeksbeleid en onderzoekspraktijken om gezonde bodems te krijgen. De missie zal niet alleen hiaten in onze kennis aanpakken, maar ook oplossingen voor bodemgezondheid testen, demonstreren en invoeren om deze op grote schaal toe te passen via een netwerk van “levende laboratoria” (experimenten en innovatie in een laboratorium ter plaatse) en “vuurtorens” (plaatsen waar goede praktijken worden gepresenteerd).

Acties

Via Horizon Europa, en met name de missie “A Soil Deal for Europe”, zal de Commissie:

- ambitieuze routekaarten voor onderzoek en innovatie uitvoeren om de kennisbasis voor bodembeheer uit te breiden en de toegang tot en het gebruik van de resultaten van onderzoeksactiviteiten te verruimen;
- aanzienlijke financiële middelen blijven verstrekken voor i) onderzoek naar oplossingen om de biodiversiteit in de bodem te vergroten; ii) het aanpakken van bodemdegradatie; iii) het opzetten van proefprojecten op het gebied van innovatieve technologieën voor bodemsanering;
- de ontwikkeling en het gebruik van digitale sensoren en sensoren op afstand, apps en draagbare monsternemers voor het beoordelen van de bodemkwaliteit bevorderen.

6. DE OVERGANG NAAR GEZONDE BODEMS MOGELIJK MAKEN

6.1. Private en EU-financiering

Hele waarde- en toeleveringsketens en economische sectoren zijn afhankelijk van gezonde bodems. Toch zijn veel actoren in deze waardeketens zich niet bewust van de kwetsbaarheid van hun activa voor bodemaantasting. Beleggers en banken worden zich steeds meer bewust van de financiële risico's van bodemaantasting en het rendement van preventie en herstel. Sommige banken bieden landbouwers een lagere rente wanneer hun bodem gezond is, omdat de grondwaarde dan hoger is en de leningen kunnen worden doorverkocht aan duurzame pensioenfondsen en vermogensbeheerders die een positieve impact op de mens en de planeet willen hebben¹²³. Via op koolstof gebaseerde betalingsregelingen worden landbouwers steeds vaker financieel beloond voor de koolstof die hun bodem vastlegt en voor de toepassing van duurzame bodembeheerpraktijken¹²⁴. Bedrijven compenseren in toenemende mate hun koolstofemissies door koolstofkredieten van landbouwers te kopen¹²⁵, te investeren in bodemgezondheid door duurzame landbouwpraktijken toe te passen¹²⁶ of te focussen op de nichesector van duurzame herontwikkeling en sanering van land¹²⁷. Wat de financiering betreft, voorziet de huidige EU-begroting in financieringsbronnen ter ondersteuning van het duurzame gebruik en herstel van aangetaste bodems, zoals het GLB, het LIFE-programma, Horizon Europa en het cohesiebeleid. In het kader van de faciliteit voor herstel en veerkracht is er ook een aantal nationale herstel- en veerkrachtplannen waarin maatregelen inzake bodembescherming zijn opgenomen. Bijzonder relevant in dit verband zijn de technische richtsnoeren “geen ernstige

¹²³ [Soil health for stronger farms? We can measure that \(rabobank.com\)](https://www.rabobank.com)

¹²⁴ Bijvoorbeeld [Soil Capital](#)

¹²⁵ [Microsoft uses blockchain modern technology to purchase soil carbon credit in Australia](#)

¹²⁶ [Living Soils initiative: Nestlé, McCain and Lidl address soil health in France](#)

¹²⁷ [Revive](#)

afbreuk doen aan” van de Commissie om de lidstaten te helpen bij het opstellen van hun herstel- en veerkrachtplannen¹²⁸.

De Commissie zal een dialoog met de publieke, de particuliere en de financiële sector entameren om na te gaan hoe de financiering van de preventie van bodemdegradatie en het herstel van de bodemgezondheid kan worden verbeterd.

Acties

De Commissie zal:

- in 2022 een gids met een overzicht van de beschikbare financieringsmogelijkheden van de EU voor de bescherming, het duurzaam beheer en het herstel van de bodem publiceren, zodra alle prioriteiten en aandachtsgebieden voor 2021-2027 duidelijk zijn omschreven;
- beleggingen bevorderen in projecten die de bodem duurzaam beheren en geen significante schade toebrengen in het kader van de EU-taxonomieverordening¹²⁹ en de bijbehorende gedelegeerde handelingen.

6.2. Kennis over de bodem en maatschappelijke betrokkenheid

De bodem is waarschijnlijk het meest ondergewaardeerde element van de natuur. Steeds meer verstedelijkte bevolkingsgroepen zien de bodem vaak slechts als “vuil” en als een onbeperkte natuurlijke hulpbron en zijn zich niet bewust van het belang dat de bodem in hun dagelijks leven heeft en van de sleutelrol ervan in de duurzame en circulaire bio-economie. Dit duidt erop dat er in het onderwijs onvoldoende nadruk wordt gelegd op het belang van de bodem en dat het publieke bewustzijn en de maatschappelijke betrokkenheid moeten worden vergroot. Kennis over de bodem combineert een breed bewustzijn met specialistisch inzicht van meerdere disciplines door middel van communicatie- en educatieve activiteiten die de bodem dichter bij het leven van de mensen brengen. Om dit te bereiken moeten alle belanghebbenden toegang hebben tot zowel algemeen onderwijs over de bodem als gerichte opleidingen voor specialistische behoeften. Formeel onderwijs over bodems moet worden aangevuld met praktijkgericht leren en de uitwisseling van beste praktijken en gedeelde kennis. Het onlangs aangenomen uitvoeringsplan van de missie “A Soil Deal for Europe” geeft een overzicht van de aanzienlijke bijdrage van de missie aan de verbetering van de kennis over de bodem door middel van brede contacten met burgers en actoren die betrokken zijn bij de hele voedselproductieketen, met inbegrip van landbouwers, levensmiddelenbedrijven en detailhandelaren.

Acties

Samen met de lidstaten en de belanghebbende partijen zal de Commissie:

- een initiatief lanceren om mensen te betrekken bij en bewust te maken van kennis over de bodem, voortbouwend op het succesvolle voorbeeld van “kennis over de

¹²⁸ Europese Commissie [C\(2021\) 1054](#)

¹²⁹ Verordening (EU) 2020/852 betreffende de totstandbrenging van een kader ter bevordering van duurzame beleggingen en tot wijziging van Verordening (EU) 2019/2088.

oceanen”¹³⁰;

- de uitwisseling van beste praktijken op het gebied van communicatie en betrokkenheid met betrekking tot de bodem vergemakkelijken en aanmoedigen, door een EUSO-portaal te creëren en outreachnetwerken op te zetten die gericht zijn op gezonde bodems;
- het thema bodemdegradatie integreren in het Europees gemeenschappelijk referentiekader van duurzaamheidscompetenties¹³¹ om bij de Europese burgers het concept “kennis over de bodem” te ontwikkelen;
- een breed scala aan acties op het gebied van communicatie, onderwijs en betrokkenheid van de burgers uitvoeren om de gezondheid van de bodem op verschillende niveaus te bevorderen en de bodem dichterbij de waarden van de burger te brengen, voortbouwend op de missie “A Soil Deal for Europe” en de Europese waarnemingspost voor de bodem.

7. CONCLUSIES

De bodem hetzelfde beschermingsniveau bieden als lucht, water en het mariene milieu en aan de bewoners van de bodem dezelfde aandacht schenken als aan de bovengrondse biodiversiteit, vormen grote uitdagingen. Met het oog hierop plaveien de in deze strategie beschreven visie en verbintenissen de weg voor ambitieuze en noodzakelijke veranderingen. Voor een succesvolle uitvoering van deze bodemstrategie zijn inclusieve en brede bestuursregelingen op nationaal, EU- en mondiaal niveau vereist.

Alle belanghebbenden zijn nodig aan tafel om te overleggen en samen te werken. Daarom zal een nieuw bestuursmodel worden opgezet op basis van een “netwerk van netwerken”, dat is geïnspireerd op de Coalition4Oceans: de Coalition4HealthySoils (C4HS) van de EU. De kern van de EU-deskundigengroep inzake bodembescherming zal worden uitgebreid met een evenwichtige vertegenwoordiging van belanghebbenden. De beleidsmaatregelen zullen gebaseerd blijven op gegevens en kennis van de Europese waarnemingspost voor de bodem en het nationaal referentiecentrum inzake de bodem van Eionet¹³² en de missie “A Soil Deal for Europe”¹³³. De C4HS zal samenwerken met andere relevante deskundigengroepen van de EU, het Global Soil Partnership en het daaronder ressorterende European Soil Partnership¹³⁴. De EU heeft het Global Soil Partnership van de FAO en de regionale afdelingen daarvan altijd sterk gesteund en zal dat blijven doen om het bestuur inzake duurzaam bodembeheer te verbeteren, ook op mondiaal niveau.

Onze bodems moeten worden hersteld. Ons eigen overleven is in het geding. In deze strategie zijn daarom ambitieuze en noodzakelijke doelstellingen vastgesteld, die dringend moeten worden gerealiseerd. De strategie wordt ondersteund door wetenschappelijke gegevens en

¹³⁰ <https://oceanliteracy.unesco.org/>

¹³¹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12985-Environmental-sustainability-education-and-training_nl

¹³² <https://www.eionet.europa.eu/countries/national-reference-centres/nrc-on-soil>

¹³³ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/missions-horizon-europe/soil-health-and-food_en

¹³⁴ <http://www.fao.org/global-soil-partnership/regional-partnerships/europe/en/>

bevat een reeks voorstellen voor acties die ons zullen helpen om dit doel te bereiken. Na de lancering van deze strategie zal de Commissie besprekingen aangaan met het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité, het Comité van de Regio's, alsook met het maatschappelijk middenveld, marktdeelnemers en andere belanghebbenden om van deze strategie en haar acties een gemeenschappelijk succes te maken.